

Firilor iaste care cu a sa zicere lucru cu adivărat și cu aratare înțelegerii omeneshi arată.

Adunător iaste care cu o zicere și numire, în numărul dentăi plecându-se (declinându-se la singular) mulțime de lucrure înseamnă, cumu e: steag sau semn (« simbol » al unității militare) norod sau săbor și alle.

Adăogător nume iaste care cu a sa numire și cu adivarare lucruri nu arată pînă cînd pre cel firilor cătră sine adaos avea a fi, cumu e: alb, negru și alle.

Acesta nume adăogător... iaste în noo chipuri: desăversit (calificativ), den nume (derivat din nume « substantiv »), numărător (numeral cardinal), tocmilor (numeral ordinar) întrebător (interogativ), răspunzător (corelativul celui precedent), agonisitor (posesiv), de moșie (derivat dintr-un nume etnic), den limbi (derivat din nume de popoare).

Desăversit, numire lucrului iaste, care numire nu den altă numire a lucrului se ia, ce singură întru sine începătură numelui iaste, cumu e: sfînt, bun și alle.

Den nume, numele iaste care den cel firilor adăogător se locmește, cumu e: ceresc den cer, pămîntesc den pămînt și alle.

Numărătoriul iaste cu care numire a lucrure numărăm, cumu e: unul, doi, trei și alle.

Tocmilor, așijderea cu care numire lucrurilor numărăm, ce încă are și aceasta spre cel numărător, că tocmire lucrurilor înseamnă... cumu e: cel dentăi, al doilea, al treilea și alle.

Întrebător iaste cu care oarecare lucrure întrebăm ce feal iaste... cum ar fi cînd întrebăm: ce feal de om iaste?

De moșie iaste care den moșie se ia: rumîn, moldovean, ungur și allele.

Den limbi iaste care den numirea oarecăriia den domnii se ia, cumu e: pers den Persiia, grec den Grecia și alle.

10. Gramatica lui Dimitrie Eustatie Brașoveanul. Manuscrisul înregistrat sub cota 583 din Biblioteca Academiei R.P.R., întocmit în anul 1757, a fost considerat pînă astăzi drept prima gramatică romînească. Este anume vorba de *Gramatica romînească* a lui Dimitrie Eustatie Brașoveanul, în prefața căreia și autorul ne spune că: « a toatei învățături începutul iaste grammatica, de ceea ce pînă în ceasul de acum în rumînescul dialect lipsire au fost ».

Pentru întocmirea gramaticii sale, Dim. Eust. Brașoveanul, a utilizat gramatici străine, amintite în prefață: « izvoarele ceale adevărate, pururea curgătoare și nesfîrșitoare în părțile Moscovei, în Academia Moghilo-Zaboroștiana cea din Kiev ». Dintr-o observație făcută de autor asupra celor opt părți de vorbire deducem de asemenea că s-a orientat după mai multe gramatici: « întru grammatica elinească altă rînduială iaste a părților voroavei ... întru ceale latinești altă, întru ceale slovenești schimbată, întru ceale nemțești nu asemenea » (f. 26 v).

Aceste amănunte nu ne aduc, totuși, o lămurire cu privire la izvorul principal de care s-a servit autorul. Cum însă Dim. Eust. Brașoveanul era un bun cunoscător al limbei slave⁴¹, putem presupune că izvorul său de bază a fost o gramatică slavă. Aceasta cu atît mai mult, cu cît, înainte de 1757, existau deja

⁴¹ El s-a îndeletnicit și cu traducerea cărților din limba slavă, cum e acel *Scurt izvod...* « de pre limba slovenească pre limba romînească », tipărit la Sibiu în 1792. (*Bibl. rom. veche*, II, p. 439). Ca un bun cunoscător al mai multor limbi europene, îndeosebi a limbilor slave, e apreciat Dim. Eust. Brașoveanul și de către istoricul Sulzer. (Vezi această informație la Romulus Ionașcu, *Gramaticii romîni*, Iași 1914, p. 7).